

VALMIUSSUUNNITELMA YLEINEN OSA

Kirkkonummen kunta

Sisällys

1 VALMIUSSUUNNITTELUN PERUSTEET	4
1.1. Johdanto	4
1.2. Salassapito	5
1.3. Säädosperusta	6
1.4. Käsitteet	6
1.5. Suunnitteluohjeet	8
1.6. Vuosisuunnittelu, hyväksyntä, jakelu ja säilyttäminen	9
1.7. Henkilöstön perehdytys ja koulutus	10
1.8. Arviointi ja kehittäminen	10
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KESKEISET UHAT	11
2.1. Maakunta toimintaympäristönä	11
2.2. Länsi-Uusimaa toimintaympäristönä	11
2.3. Kirkkonummen kunta toimintaympäristönä	12
2.4. Keskeiset uhkakuvat sekä riskitekijät	13
3 VARAUTUMINEN NORMAALIOLOJEN HÄIRIÖTILANTEISIIN	18
3.1. Johtaminen	18
3.2. Tehtävien priorisointi	20
3.3. Kriisiviestintä ja tiedottaminen	20
3.4. Tilannekuvan kokoaminen ja välittäminen	21
3.5. Valmiuden kohottaminen	22
3.6. Valmiustilanteiden purkaminen ja tilanteen normalisointi	23
3.7. Väestönsuojelu ja pelastustoiminta	24
3.8. Häätätyö	24
3.9. Viranomaisyhteistyö ja strategiset kumppanit	25
3.10. Evakuoinnit	26
3.11. Alueellinen valmiuskeskustoiminta (AVAK)	26
3.12. Kuntalaisten omatoiminen varautuminen	27
4 VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN	28
4.1. Kunnan johtokeskus	29
4.2. Varaukset ja työvoiman käyttö	29

4.3 Päivittäistavarahuolto	30
4.4 Valmiusmateriaali.....	30
5 TOIMIALOJEN VALMIUSSUUNNITTELU	30
5.1 Ostopalvelut ja palveluiden saatavuuden varmistaminen	30
5.2 Yhteiset palvelut	31
5.3 Sivistyksen toimiala	32
5.4 Kuntakehityksen toimiala	32
6 LIITTEET	33
6.1 Yleiset liitteet.....	33
6.2 Toimialojen valmiussuunnitelmat liitteineen	33
 Kuva 1. Kirkkonummen kunnan valmiussuunnitelma- ja jatkuvuudenhallintaprosessi	5
Kuva 2. Yhteiskunnan elintärkeitä toiminnat (YTS, 2025)	9
Kuva 3. Uhkamallit ja häiriötilanteet (Kansallinen riskiarvio, 2023)	15
Kuva 4. Kunnan toimijoiden ja toimielinten rooli kriisijohtamisessa (Valtioneuvoston kanslia 2009, 48)	19
Kuva 5. Kirkkonummen kunnan valmiussuunnittelun ja varautumisen johtamisrakenne	20

1 VALMIUSSUUNNITTELUN PERUSTEET

1.1. Johdanto

Yhteisöllinen ja elävä Kirkkonummi – Porkkalasta Nuuksioon
Kasvava ja kestävä Kirkkonummi – Metropolialueen halutuin, virein ja elinvoimaisin kunta
Osaava ja oppiva Kirkkonummi – Sivistystä 700 vuotta

Kirkkonummen kunnan strategiassa on kolme päämäärää, jotka koostuvat yhteensä 19 tavoitteesta. Kunnan valmiussuunnitelman ja varautumisen tarkoitus on tukea näitä strategisia päämääriä. Strategia määrittää kunnan toiminnan arvoina kestävyys, avoimuuden, luottamuksen ja rohkeuden. Tämän valmiussuunnitelman tavoitteena on tukea kunnan kestävyttä, jotta kunta voi toimia normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, tukea päätöksenteon avoimuutta kaikissa turvallisuustilanteissa niin, että kuntalaisten ja toimielinten luottamus kunnan itsehallinnolliseen päätöksenteon mahdollisuuteen säilyy ja kunta voi kohdata rohkeana tulevaisuuden haasteet.

Tämä asiakirja on kunnan valmiussuunnitelman yleinen osa. Kunnan valmiussuunnitelmissa määritetään menettelytavat, joilla kunta pyrkii varmistamaan kunnan keskeisten tehtävien hoitamisen mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa häiriö- ja turvallisuustilanteissa.

Valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen ja strateginen asiakirja.

Valmiuslain ([1552/2011 12 §](#)) mukaan kunnan tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä toimenpitein varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

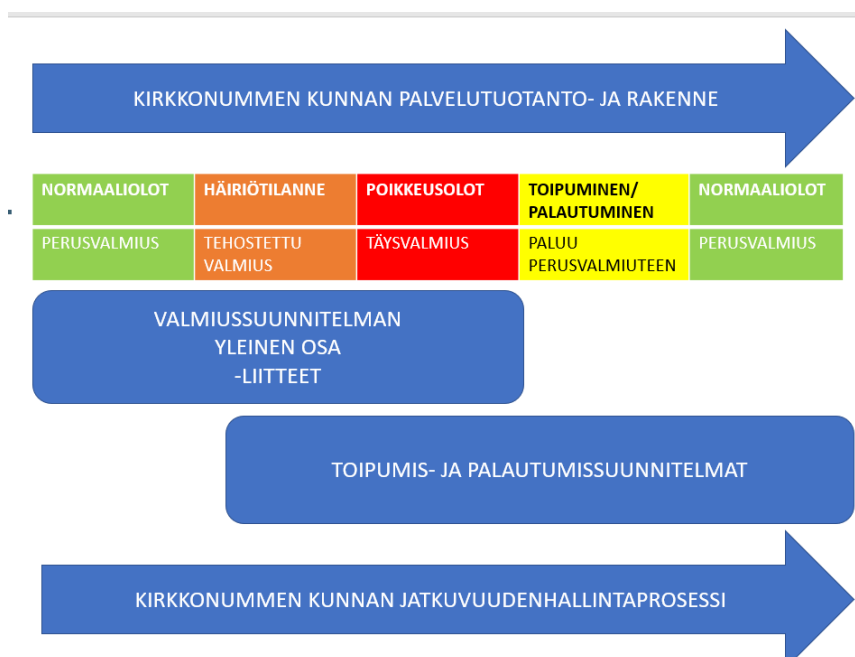
Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan organisaation varautumista tavalla, missä voimavarojen käyttö ja toiminta suunnitellaan sekä priorisoidaan häiriötilanteen vaatimusten mukaisesti ottamalla huomioon myös valmiuslain tarkoittamat poikkeusolot. Normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintaa varten valmiutta täydennetään uhka-arvioiden edellyttämällä lisätoimenpiteillä.

Kirkkonummen kunnan valmiussuunnittelu ja valmiussuunnitelman yleinen osa ovat osa kunnan kokonaisturvallisuuden viitekehystä. Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisen, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä. Kirkkonummen kunta ylläpitää omaa turvallisuuttaan hyvällä normaaliolosuhteiden organisaatiolla sekä lisäksi varautumalla valmius-, turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien avulla erilaisiin turvallisuustilanteisiin.

Pääpaino valmiussuunnittelussa on normaaliolojen häiriötilanteilla. Tavoitteena on saada valmiuden ylläpito osaksi normaalia palvelutoimintaa ja painopistettä pyritään suuntaamaan häiriötilanteiden hallinnasta niiden ennakointiin, estämiseen sekä vaikutusten minimointiin. Varautumisen perusta muodostuu normaaliolojen valmiudesta toimia erilaisissa häiriötilanteissa, onnettomuuksissa ja suuronnettomuuksissa. Normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintaa varten valmiutta täydennetään uhka-arvioiden edellyttämällä varautumistoimenpiteillä.

Valmiussuunnitelma koostuu useista eri asiakirjoista, jotka valmiussuunnitelman yleinen osa sitoo yhteen. Varautumistehtävät kytketään eri toimialueiden ja henkilöiden tehtäviin, toiminta- ja taloussuunnitteluun erilaisiin kehittämishankkeisiin sekä raportointijärjestelmiin.

Kirkkonummen kunnan valmiussuunnitelma muodostuu tämän yleisen osan lisäksi toimialojen valmiussuunnitelmista sekä niiden liitteistä kuvan 1. mukaisesti. Valmiussuunnittelua ja varautumista täydentävät kunnan palveluyksiköiden turvallisuus-, erityis- ja pelastussuunnitelmat. Kunnan valmiussuunnitelmaa täydentävät yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat sekä niiden yritysten valmiussuunnitelmat, joiden toiminta on perushuollon, teollisuustuotannon, energiahuollon ja infrastruktuurin kannalta välttämätöntä.

Kuva 1. Kirkkonummen kunnan valmiussuunnitelma- ja jatkuvuudenhallintaprosessi

1.2. Salassapito

Tämän valmiussuunnitelman yleisen osan tekstiosa on julkinen asiakirja. Toimialojen valmiussuunnitelmat ja niiden liitteet ovat salassa pidettäviä. Asiakirjojen salassapito perustuu

lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta ([621/1999, 24 §, KHO 3819/2017](#)), joka määrittelee valmiussuunnitelmat salassa pidettävien asiakirjojen piiriin. Valmiussuunnitelman salaiseksi määritellyt osat ja liitteet merkitään "salassa pidettävä" -merkinnällä.

1.3. Säädöspäätös

Viranomaisten varautumista ja valmiussuunnittelua säätelevät lait ja asetukset sekä valtionhallinnon periaatepäätökset, joiden mukaan kunnan ja eri viranomaisten velvollisuutena on varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen niin normaaliolojen häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

- Analogisten asiakirjojen suojaaminen poikkeusoloissa ([AL/15031/07.01.01.00/2014](#))
- Arkistolaki ([831/1994](#))
- Määräys ja ohjeet arkistotiloista ([AL/19699/07.01.01.00/2012](#))
- Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta ([1030/1999](#))
- Kansallinen riskiarvio 2023 ([Kansallinen riskiarvio 2023](#))
- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ([1390/1992](#))
- Laki puolustusvoimista ([551/2007](#))
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta ([621/1999](#))
- Pelastuslaki ([379/2011](#))
- Puolustustilalaki ([1083/1991](#))
- Valmiuslaki ([1552/2011](#))
- Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta ([407/2011](#))
- Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista ([857/2013](#))
- Vesihuoltolaki ([119/2001](#))
- Sähkömarkkinalaki ([588/2013](#))
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia, valtioneuvoston periaatepäätös ([YTS 2025](#))
- Kirkkonummen kunnan hallintosääntö

Toimialakohtainen lainsäädäntö kirjataan toimialojen valmiussuunnitelmiin.

1.4. Käsitteet

Käsittemäärittelyjä Kokonaisturvallisuuden sanaston 2017 mukaan:

turvallisuustila; turvallisuustilanne

uhkan tasosta johtuva yhteiskunnan tila. Turvallisuustiloja ovat normaaliolot, häiriötilanne ja poikkeusolot.

normaaliolot

yhteiskunnan pääsääntöinen tila, jossa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voidaan turvata ilman, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö.

Normaalioloissa rakennettavat järjestelmät ja muut toimenpiteet luovat perustan toiminnalle *normaaliolojen häiriötiloissa ja poikkeusoloissa*.

normaaliolojen häiriötila

uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää

Häiriötilanteille on yhteistä, että ne ovat usein odottamattomia, vaikuttavat voimakkaasti kunnan toimintaan, etenevät nopeasti, vaativat nopeaa toimintaa, aiheuttavat laajaa julkisuutta ja huonosti hoidettuina vahingoittavat kunnan mainetta. Häiriötilanteita voi esiintyä niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin.

poikkeusolot

valmiuslaissa tarkoitettu yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö.

Poikkeusoloilla tarkoitetaan tilannetta, jossa esimerkiksi sota, sodanuhka tai muu siihen rinnastettava ulkoinen tapahtuma tai maassa sattunut suuronnettomuus tai niiden uhka edellyttävät valtionjohdolta erityisiä toimenpiteitä väestön tai omaisuuden suojaamiseksi, maan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden turvaamiseksi, valtakunnan oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeuksien ylläpitämiseksi tai kansan toimeentulon ja välttämättömän talouselämän turvaamiseksi.

Poikkeusoloissa kunnan tehtävät painottuvat eri tavalla kuin normaalioloissa. Toiset tehtävät lisääntyvät, toiset tehtävät vähenevät, käyvät tarpeettomaksi tai mahdottomiksi hoitaa. Valtioneuvoston määräyksillä kunnalle voidaan poikkeusoloissa antaa kokonaan uusia tehtäviä, jotka normaalioloissa eivät kunnalle kuulu. Näiden toimien tavoitteena on turvata väestön toimeentulo ja elinmahdollisuudet. [Valmiuslain 1552/2011 3 §](#) mukaan poikkeusoloja ovat:

- Väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuma tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat,

- Eriyisen vakava suuronnettomuus, tällaisen suuronnettomuuden välitön jälkitila, sekä
- Vaikutuksiltaan erittäin vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti
- Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila,

Suomeen kohdistuva huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka, jonka vaikutusten torjuminen vaatii valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien välitöntä käyttöönottamista

- Sekä julkisen vallan
 - päätöksentekokykyyn
 - rajaturvallisuuteen tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen
 - välttämättömien sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen saatavuuteen
 - energian, veden, elintarvikkeiden, lääkkeiden tai muiden välttämättömien hyödykkeiden saatavuuteen
 - välttämättömien maksu- ja arvopaperipalvelujen saatavuuteen
 - yhteiskunnallisesti kriittisten liikennejärjestelmien toimivuuteen
 - tai edellä lueteltuja toimintoja ylläpitävien tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tai tietojärjestelmien toimivuuteen

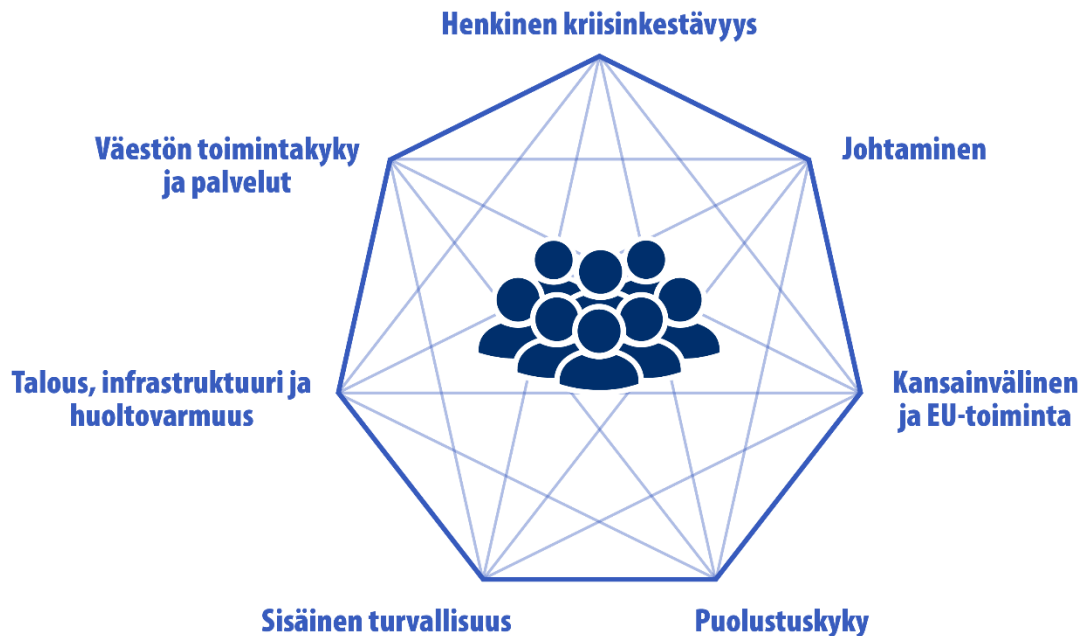
kohdistuva uhka, toiminta, tapahtuma tai näiden yhteisvaikutus, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti ja laajamittaisesti estyvät tai lamaantuvat tai joka muulla näihin vakavuudeltaan rinnastuvalla tavalla erityisen vakavasti ja olennaisesti vaarantaa yhteiskunnan toimintakykyä tai väestön elinmahdollisuuksia.

1.5. Suunnitteluohjeet

Valmiussuunnitelman yleiseen osaan kirjataan koko kuntaa koskevat perusmenettelyt normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kaikessa suunnittelussa tulee huomioida yhteiskunnan turvallisuusstrategian määrittelemät seitsemän elintärkeää toimintoa siinä määrin, kuin ko. suunnitelman osalta on tarkoituksenmukaista.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS, 2025) elintärkeät toiminnot:

1. Henkinen kriisinkestävyys
2. Väestön toimintakyky ja palvelut
3. Johtaminen
4. Talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus
5. Kansainvälinen ja EU-toiminta
6. Puolustuskyky
7. Sisäinen turvallisuus

Kuva 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot (YTS, 2025)

Toimialojen perusmenettelyt kirjataan toimialakohtaisiin suunnitelmiin. Yleisen osan kohdassa 5. määritellään toimialojen suunnitteluvastuu. Suunnittelun ja varautumisen painopiste on normaaliolojen häiriötilanteissa ja lähtökohtana pidetään mahdollisimman häiriöttömän palvelun tarjoamista kaikissa tilanteissa. Suunnittelu sisältää riskien ennaltaehkäisyä, tilanteen aikaisen toiminnan, palautumissuunnittelun, sekä asiayhteydessä erityisesti huomioitavan viestinnän.

Operatiivisen palvelutoiminnan normaaliolojen häiriötilanteisiin varaudutaan päivystys- ja hälytysjärjestelyillä, jotka luovat pohjan myös toimimiselle laajemmissa normaaliolojen häiriötilanteissa. Nämä menettelyt kukin toimiala kuvaa omissa valmiussuunnitelmissaan.

Toimialakohtaisten suunnitelmien päivityksien yhteydessä on aina syytä huomioida myös alati muuttuva valtakunnallinen riskiarvio sekä Uudenmaan alueellinen riskiarvio. Viimeisin kansallinen riskiarviopäivitys on julkaistu 14.2.2023 sisäministeriön toimesta ([Kansallinen riskiarvio 2023](#)) ja Uudenmaan alueellinen riskiarvio on julkaistu 22.5.2023 ([Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2023](#)).

1.6. Vuosisuunnittelu, hyväksyntä, jakelu ja säilyttäminen

Valmiussuunnitelman ylläpidosta vastaa kunnanjohtaja yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa. Yleisen osan päivittämismvastuu on kunnanjohtajalla ja toimialajohtajat vastaavat

toimialakohtaisten valmiussuunnitelmiensa ajan tasalla pitämisestä. Valmiussuunnitelman yleinen osa ja sen liitteet päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa tai jos lainsäädännössä, viranomaisohjeissa, organisaatiossa tai muissa olosuhteissa tapahtuu olennaisia muutoksia. Kunnanhallitus hyväksyy valmiussuunnitelman yleisen osan liitteineen.

Pelastussuunnitelmat tarkistetaan ja tarvittaessa päivitetään aina vuoden loppuun mennessä tai tilanteen niin vaatiessa.

Valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen asiakirja. Muu valmiussuunnitelmien jakelu on rajattua ja valmiussuunnitelmaa tai sen osia jaetaan vain niitä virkansa tai työtehtäviensä puolesta tarvitsevien tietoon. Suunnitelman yleinen osa lähetetään tiedoksi yhteistyöviranomaisille (pelastuslaitos, poliisi, Puolustusvoimat). Muusta jakelusta päätetään erikseen ([KHO 3819/2017](#)).

Suunnitelmista tulee verkkotallenteen lisäksi aina olla olemassa riittävä määrä paperitulosteita. Tulosteita säilytetään riittävän turvallisessa paikassa, jotta ne eivät joudu sivullisten käsiin.

1.7. Henkilöstön perehdytys ja koulutus

Valmiussuunnittelun lähtökohtana on henkilöstön kyky hoitaa heille kuuluvat tehtävät turvallisesti normaalioloissa sekä soveltaen tarpeen mukaan häiriötilanteissa. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että henkilöstö on riittävästi perehdytetty valmiussuunnitelmiin ja toimimaan normaaliolojen lisäksi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Ylempien esihenkilöiden tulee olla perehdytettyjä valmiussuunnitelmien sisältöihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että toimialajohtajat, vastuualueen johtajat sekä muut virkansa puolesta kriittisiä tehtäviä hoitavat esihenkilöt ovat perillä tehtävistään ja kykeneviä ohjaamaan toimintaa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Mikäli henkilöstön tehtävät muuttuvat normaaliolojen häiriötilanteen aikana oleellisesti perustehtävästä, on kyseiseen tehtävään annettava riittävä koulutus normaaliolojen vallitessa. Varautumiskoulutuksia järjestetään tarpeen mukaan.

1.8. Arviointi ja kehittäminen

Valmiussuunnittelun ja varautumisen tuloksia tulee seurata ja arvioida eri tasoilla. Valmiussuunnitteluun liittyviä toimintamalleja ja -tapoja arvioidaan itsearviointein, valmius- ja normaaliolojen häiriötilanneharjoituksissa, katselmuksin sekä ulkopuolisin arvioinnein.

Itsearviointi on pääasiallinen arviointimenetelmä. Itsearviointikierrokset toteutetaan erikseen sovittuna ajankohtana vähintään joka toinen vuosi. Arviointikehyksenä käytetään kunnan johtoryhmässä sovittua menetelmää (esim. CAF-malli tai KUJA). Itsearviointi sisältää seuraavat osa-alueet: johtaminen, strategia ja niiden toimeenpano, henkilöstö ja yhteistyö, resurssit, prosessit ja tulokset. Itsearviointin avulla nostetaan esille kehittämiskohteita, joista priorisoidaan keskeiset kehittämisen tavoitteet tuleville valmiussuunnittelukierroksille.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KESKEISET UHAT

2.1. Maakunta toimintaympäristönä

Uudenmaan maakunta koostuu 26 kunnasta, joista 13 on kaupunkia. Maapinta-ala on 9 106 km², joka on noin 3 % Suomen maa-alasta. Maakunnan pinta-alasta makeavesialaa on 470,91 km² ja merivesiala vastaavasti 6 490,97 km². Uusimaa on Suomen runsasväkisin ja tiheimmin asuttu maakunta, joulukuussa 2024 sen väkiluku oli 1 783 165 henkeä, eli noin 31,8 % suomalaisista asuu Uudellamaalla. Maakunnan väestötiheys on kymmenisen kertaa korkeampi kuin Suomen keskiarvo. Uudenmaan väkilukua kasvattaa sekä luonnollinen väestönkasvu että muuttovoitto Suomesta ja ulkomailta.

Uudenmaan alueella sijaitsee logistiikan kannalta merkittäviä maanteitä, rautateiden solmukohtia, satamia sekä keskeisin lentokenttä. Helsinki maan pääkaupunkina on Suomen hallinnollinen keskus. Uudellamaalla sijaitsevat monien merkittävien yritysten pääkonttorit. Loviisassa toimii ydinvoimala.

2.2. Länsi-Uusimaa toimintaympäristönä

Länsi-Uudenmaan alueeseen kuuluu kymmenen kuntaa ja asukkaita on noin 500 000. Väestö ja tiivisrakennuskanta on keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja sen ympäryskuntiin. Muilta osin alue on pääosin harvaan asuttua maaseutua. Alueen pinta-ala on 4.245 km². Alueella on rannikkoa 139 km. Merialuetta on 2.857 km² ja sisävesialuetta 359 km². Alueesta muodostui 1.1.2023 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen kuuluvat Espoo, Hanko, Inkoo, Kauniainen, Karkkila, Kirkkonummi, Lohja, Raasepori, Siuntio ja Vihti.

Alueella sijaitsee kuusi kaupallisen merenkulun satamaa ja merialueen läpi kulkee 10 väylää.

Uudenmaan merkittävimmät ja tärkeimmät pohjavesivarat sijaitsevat Hanko-Hyvinkää-harjualueella.

Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa ([611/2021](#)) ja pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa. Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Tämän lisäksi hyvinvointialue päättää pelastustoimen valvontatehtävistä, väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä ja muista pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä. Pelastuslaitos tuottaa lisäksi ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää.

Lisäksi pelastuslaitoksella on sopimukset pelastustoiminnan hoitamisesta 48 sopimuspalokunnan kanssa. Sopimuspalokuntia ovat muun muassa VPK:t, teollisuuspalokunnat, sotilaspalokunnat ja meripelastusyhdistykset. Länsi-Uudenmaan alueella on yhteensä 12 vakinaista paloasemaa, jonka lisäksi pelastuslaitoksella on sopimukset pelastustoiminnan hoitamisesta 48 sopimuspalokunnan kanssa.

2.3. Kirkkonummen kunta toimintaympäristönä

Alue

Kirkkonummen kunta sijaitsee pääkaupunkiseudun kupeessa. Matkaa Helsinkiin on kunnan itärajalta noin 20 km, keskustasta 30 km. Naapurikunta idässä on Espoo, lännessä Siuntio. Lounaassa kunnalla on meriraja Inkoon kanssa, kun taas pohjoisessa rajanaapurina on Vihti. Kunnan taajamat ovat kuntakeskus, Masala ja Veikkola. Kirkkonummi on kaksikielinen. Enemmistönä 74,16 prosenttia asukkaista puhuu suomea ja 15,63 prosenttia ruotsia. Kunnan alueella toimii Kirkkonummen paloaseman ja vapaapalokuntien lisäksi Suomen Sokerin tehdaspalokunta sekä Upinniemessä sotilaspalokunta.

Rantarata Helsingistä Turkuun kulkee kunnan keskeisten alueiden kautta. Helsinkiin junamatkaa on vain puolisen tuntia. Kirkkonummi kuuluu Helsingin seudun liikenteen (HSL) tariffialueeseen. Kantatie 51 (Helsinki-Hanko) halkoo kuntaa etelässä, E18 (Turuntie) kulkee Pohjois-Kirkkonummen kautta ja Kehä III päättyy lännessä Kirkkonummelle. Helsinki-Vantaan lentokentälle on matkaa noin 40 km.

Asukasluku: 41 660 (31.12.2024)

- Pinta-ala: 393 km² (josta asemakaavoitettua aluetta 32,08 km², rantakaava mukaan lukien 39,88 km²)
Merialuetta: 650 km²
Merenrantaa 145 km
Saaria 900 kpl ja järviä 86 kpl
- Tuloveroprosentti 2025: 7,1 %
- Asuntokuntia 2023: 18 575 kpl
- Vapaa-ajan asuntoja 2020: 2 464 kpl
- Työpaikkoja 2023: 10 713 kpl
- Yritystoimipaikkoja 2023: 3 823 kpl

Hallinnollinen asema

Kirkkonummi on itsenäinen kunta. Kirkkonummi toimii yhteistyössä sekä naapuri- että Kuuma-kuntien kanssa. KUUMA- seudulla viitataan Uudenmaan metropolialueen kasvualueeseen, joka muodostuu kymmenestä pääkaupunkiseutua ympäröivästä kunnasta (Hyvinkää, Järvenpää, Kirkkonummi, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, Sipoo, Tuusula ja Vihti). Muita Kirkkonummen kunnan yhteistyökumppaneita ovat mm. Helsingin seudun liikenne HSL sekä Espoon seudun ympäristöterveys.

Kirkkonummen kunta on yksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnista. Hyvinvointialue järjestää kunnan sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen palvelut. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystys hoitaa Kirkkonummen sosiaalipäivystystä sekä lastensuojelun kriisipäivystystä. Kirkkonummen osalta terveydenhuollon vuodeosastot ovat Espoon sairaalassa.

2.4. Keskeiset uhkakuvat sekä riskitekijät

Yleistä tilannekuvaa on laadittu mm. seuraavien asiakirjojen perusteella:

[Yhteiskunnan turvallisuusstrategia](#) (YTS, Valtioneuvoston julkaisu 2025:1)

[Ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko](#) 2024

[Valtioneuvoston puolustuselonteko](#) 2024

[Kansallinen riskiarvio](#) 2023

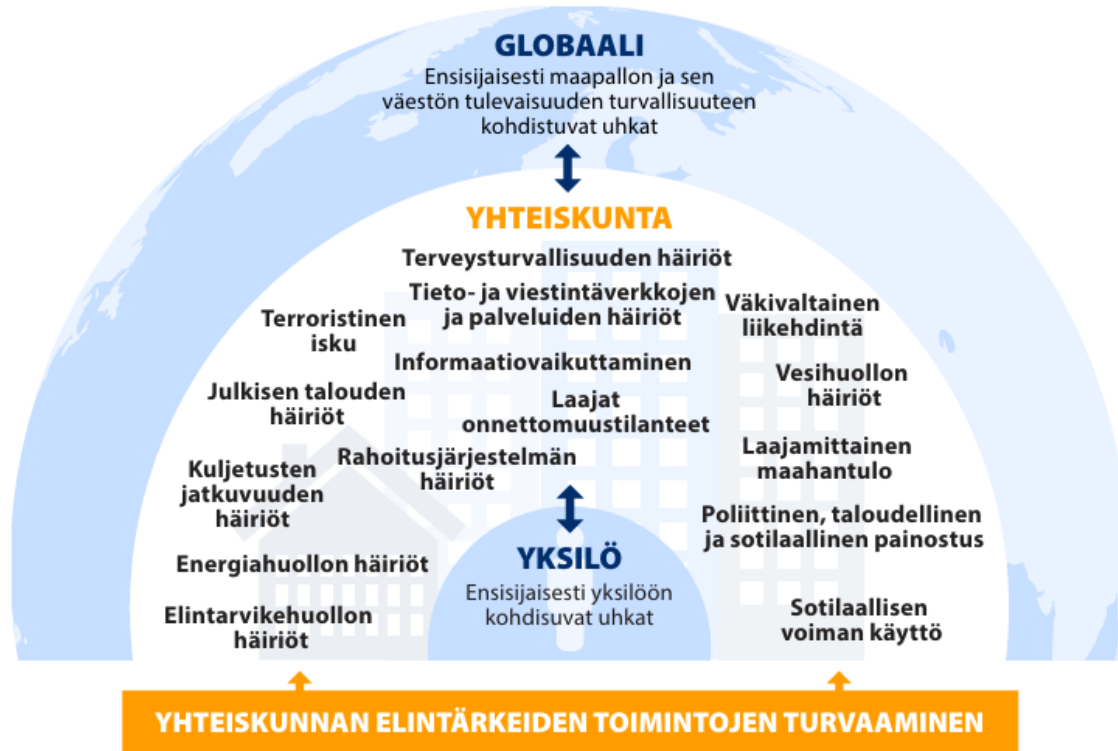
[Suomen kyberturvallisuusstrategia](#) 2024–2035

[Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös](#) 2023

[Uudenmaan alueellinen riskiarvio](#) on laadittu vuonna 2023.

Kansallisessa riskiarviossa 2023 yhteiskunnan turvallisuuteen liittyvinä uhkamalleina ja häiriötilanteina nostetaan esille:

- Hybridivaikuttaminen
 - o Kansallisessa riskiarviossa kuvatuista uhkamalleista ja häiriötilanteista osa voi ilmetä hybridivaikuttamisen seurauksena tai hybridivaikuttamista voidaan pyrkiä hyödyntämään häiriötilanteiden aikana tai valmistauduttaessa tulevaisuuden hybridivaikuttamiseen esimerkiksi kartoittamalla yhteiskunnan haavoittuvuuksia.
- Informaatiovaikuttaminen
- Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö
- Terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
 - o Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla (maahanmuuton välineellistäminen)
- Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku
- Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta
- Julkisen talouden häiriö
- Rahoitusjärjestelmän häiriö
- Energihuollon häiriöt
 - o Sähkön saannin suurhäiriö
 - o Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt
- Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt
- Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt
- Terveysturvallisuuden häiriöt
 - o Mikrobilääkeresistenssi
 - o Pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
 - o Helposti leviävä vakava eläintauti
- Vesihuollon häiriöt
- Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen
- Laajat tai pitkäkestoiset onnettomuustilanteet
 - o Merellinen monialaonnettomuus
 - o Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla

Kuva 3. Uhkamallit ja häiriötilanteet (Kansallinen riskiarvio, 2023)

Uhkamalli/häiriötilanne

Uhkamallin/häiriötilanteen vaikutukset elintärkeisiin toimintoihin ja strategiaan tehtäviin

	Johtaminen	Kansainvälinen ja EU-toiminta	Puolustuskyky	Sisäinen turvallisuus	Talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisikestävyys
Informaatiovaikuttaminen	**	**	**	**	**	**	**
Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus	***	**	**	***	***	**	***
Sotilaallisen voiman käyttö	***	***	***	***	***	***	***
Laajamittainen maahantulo ja painostaminen maahantulijoita ohjaamalla	**	**	-	***	*	**	**
Yhteiskunnan rakenteisiin tai laajoihin ihmisjoukkoihin tehty terroristinen tai muu väkivaltainen isku	**	*	*	***	**	**	***
Isojen väkijoukkojen, ryhmien tai yhteisöjen väkivaltainen liikehdintä tai yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta	**	*	-	***	*	**	***
Julkisen talouden häiriö	*	**	-	*	**	**	**
Rahoitusjärjestelmän häiriö	**	**	*	**	***	***	***
Sähkön saannin suurhäiriö	**	*	*	**	***	***	**
Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt	*	*	*	**	**	**	*
Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden häiriöt	**	**	*	***	***	***	**
Kuljetusten jatkuvuuden häiriöt	**	**	*	*	***	***	**
Mikrobilääkeresistenssi	*	**	*	*	**	**	*

Pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia	**	**	*	**	***	***	***
Eläintautiepidemiat	*	*	-	-	**	*	**
Vesihuollon häiriöt	*	-	*	*	*	**	*
Elintarvikehuollon häiriöt ja ruoka- ja ravintoturvan heikkeneminen	*	*	*	*	**	**	**
Merellinen monialaonnettomuus	**	*	-	**	**	**	**
Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla	**	**	*	***	***	**	***
Useampi yhtäaikainen laaja maastopalo	*	*	-	***	**	-	-
Äärimmäisen voimakas avaruusmyrsky	*	*	*	**	**	**	*

Vaikutusarvio: Ei vaikutusta (-), Vähäinen vaikutus (*), Merkittävä vaikutus (), Vakavasti vaarantava vaikutus (***)**

Taulukko 1. Uhkamallien ja häiriötilanteiden vaikutukset elintärkeisiin toimintoihin ja strategiaan tehtäviin (Kansallinen riskiarvio, 2023)

Edellä esitettyjen valtakunnallisesti tärkeiden toimintojen ja uhkamallien lisäksi Uudenmaan alueellisessa riskiarviossa ([2023](#)) uhkamalli- ja häiriötilannelistauksen riskiteemat ovat:

- Yhteiskunnalliset muutosvoimat
- Merellinen suuronnettomuus ja ilmailuliikenne- sekä raideliikenneonnettomuudet
- Kemikaalionnettomuus
- Ydinvoimalaonnettomuus
- Sään ääri-ilmiöt
- Pandemia
- Isojen joukkojen väkivaltainen liikehdintä / mellakka
- Tietoliikenteen tai -järjestelmien vakava häiriö
- Laajamittainen maahantulo
- Vesihuollon vakava häiriö
- Voimahuollon vakava häiriö

Uudenmaan alueellisessa riskiarviotyössä on vuonna 2023 on laadittu yhteenveto riskeistä ja uhkista sekä niiden vaikuttavuudesta elintärkeisiin toimintoihin. Alla koontitaulukko (Taulukko 2) uhkista ja niiden todennäköisyydestä sekä vaikuttavuudesta.

Skenaario	Toden- näköisyys	Välittömät vaikutukset			Yhteiskunnalliset vaikutukset				
		Henkilö- vahingot	Ympäristö- vahingot	Taloudelliset vahingot	Johtaminen	Sisäinen turvallisuus	Alueen talous, infrastruk- tuuri	Väestön toimintakyky ja palvelut	Henkinen kriisin- kestävyys
Merellinen suuronnettomuus	4	****	***	****	***	***	**	**	***
Ilmaliikenneonnettomuus	4	****	**	****	****	***	***	**	***
Raideliikenneonnettomuus	4	***	*	***	**	*	***	**	*
Kemikaalionnettomuus	4	***	**	**	**	**	***	**	**
Rajuilmat ja myrskyt	4	**	**	***	*	**	**	**	*
Tulvat	5	*	*	***	*	*	**	**	*
Kuivuus ja kuumuus	4	**	***	***	*	*	**	*	*
Avaruusmyrsky	3	**	*	***	***	**	***	***	***
Ydinvoimalaonnettomuus	1	**	****	****	***	***	****	****	***
Pandemia									
Tietoliikenteen tai -järjestelmän vakava häiriö	5	**	**	***	***	**	***	***	**
Isojen joukkojen väkivaltainen liikehdintä/mellakka	4	****	**	***	***	****	**	**	***
Laajamittainen maahantulo	5	*	**	*	***	***	**	***	***
Vesihuollon vakava häiriö	4	***	***	***	**	***	***	***	***
Voimahuollon vakava häiriö	4	**	***	****	***	***	****	****	***

Todennäköisyys: 1 = Hyvin matala (harvemmin kuin kerran 1000 vuodessa), 2= Matala (kerran 500-1000 vuodessa), 3= Keskimääräinen (kerran 100-500 vuodessa), 4 = Korkea (Kerran 10-100 vuodessa), 5 = Hyvin korkea (useammin kuin kerran 10 vuodessa)

Välittömät vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Erittäin merkittävä (****)

Yhteiskunnalliset vaikutukset: Ei vaikutusta, vähäinen (*), Lievä (**), Merkittävä (***), Estävä tai vaarantava (****)

Taulukko 2. Uudenmaan alueellisen riskiarvion uhkamallit ja niiden todennäköisyydet sekä vaikutukset elintärkeisiin toimintoihin (Uudenmaan alueellinen riskiarvio, 2023)

Kunnan toimialat kartoittavat riskianalyysissään erilaisia riskejä ja häiriötilanteita. Nämä riskit on luokiteltu kansallisen riskiarvion luokituksen mukaisesti. Luokitusten perusteella on muodostettu ylätasoinen uhkakuvia, joiden toteutumisella on vaikutuksia kunnan palvelurakenteisiin, palvelutuotantoon ja -kykyyn. Näiden eri riskien todennäköisyyttä ja toteutuman seurauksia on arvioitu henkilö- ja omaisuusvahinkojen, omien ja ulkoisten resurssien sekä vaikutuksien toiminnan jatkuvuuteen toimialojen valmiussuunnitelmissa.

Tunnistettuihin laajempiin strategisiin uhkakuviin sisältyy yksilöityjä riskejä, jotka saattavat toteutuessaan saada aikaan kausaalisesti uusia riskejä (esim. tietoverkko- ja vesikatkokset voivat olla myös seurannaisriskejä pitkistä sähkökatkosta). Kunta vastaa avaintoiminnoistaan myös näiden uhkakuvien realisoituessa.

Kirkkonummen kunta varautuu uhkakuvien toteutumiseen siten, että kunta ja toimialat suunnittelevat toimintansa todennäköisimpien uhkakuvien varalle. Suomen hallituksen

mukaan helmikuussa 2022 alkanut Venäjän laajamittainen hyökkäys Ukrainaan muutti Suomen ja koko Euroopan turvallisuusympäristöä.

Maahanmuuttoviraston (Migri) 1/25 tilannekuvan mukaan Suomeen saapuvien tilapäisen suojelun hakijoiden määrään vaikuttavat ensisijaisesti Ukrainan sodan kesto ja laajuus sekä Ukrainan humanitaarisen tilanteen kehittyminen. Maahanmuuttoviraston joulukuussa 2024 päivittämän arvion mukaan Suomeen saapuu 8 000–12 000 tilapäisen suojelun hakijaa vuonna 2025. Koska Ukrainan sodan ja seuraavan pakolaisuuden kehittymistä on vaikeaa ennakoida, hakemusmäärän arviointiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä.

Suomessa vuoden oleskelleilla tilapäisen suojelun saajilla on mahdollisuus hakea kotikuntaa ja siirtyä vastaanottopalveluista kuntaan. Kuntiin siirtyi vuonna 2024 noin 13 500 ukrainalaista. Kotikuntaan oikeutettuja henkilöitä, jotka eivät ole hakeneet kotikuntaa, on vastaanottokeskuksissa ympäri Suomea noin 8 000. Näiden henkilöiden lisäksi vastaanottokeskuksissa on henkilöitä, joiden kuntaan siirtyminen on kesken.

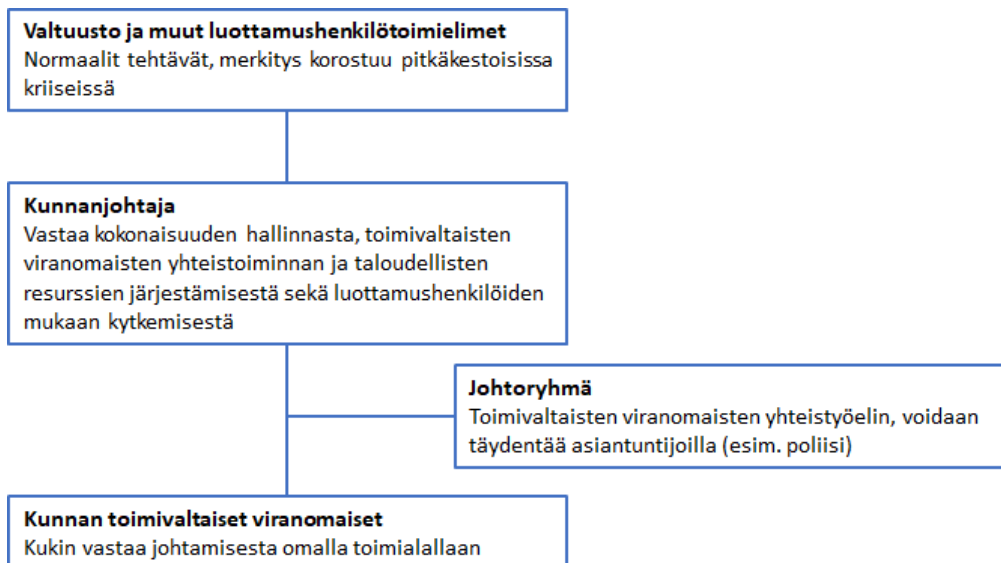
3 VARAUTUMINEN NORMAALIOLOJEN HÄIRIÖTILANTEISIIN

3.1. Johtaminen

Normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kuntaa johtaa kunnanjohtaja Kirkkonummen kunnan hallintosäännön mukaisesti.

Kirkkonummen kunnan johtaminen on pyrittävä järjestämään normaalein johtamismenettelyin kaikissa tilanteissa. Normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa johtamista tukevat eri alojen asiantuntijat, mutta perusorganisaatio ja johtamisvastuu tulee pitää samana kaikissa tilanteissa mahdollisimman pitkään. Kevyen organisaatorakenteen takia varahenkilöitä ei ole käytettävissä kaikissa tehtävissä.

Kuva 4. Kunnan toimijoiden ja toimielinten rooli kriisijohtamisessa (Valtioneuvoston kanslia 2009, 48)

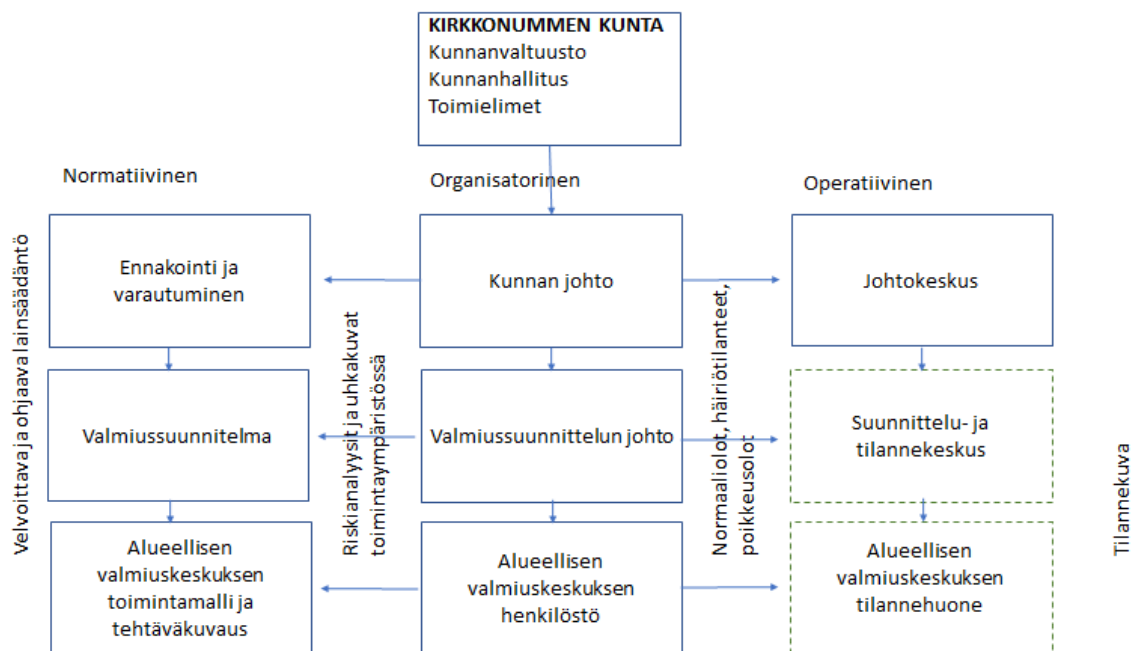
Kunnallista päätöksentekomenettelyä voidaan tarpeen mukaan ja lain sallimissa puitteissa keventää muuttamalla mm. kokouksien päätösvaltaisuutta ja koollekutsumista koskevia määräyksiä. Valmiuslain ([1552/2011](#)) tarkoittamissa poikkeusoloissa voidaan valtioneuvoston asetuksella siirtää kunnallista päätösvaltaa alemmille organisaatiotasolle sekä virkamiehille. Normaalia demokraattista päätöksentekomenettelyä ja hallintoa tulee kuitenkin toteuttaa niin kauan kuin mahdollista.

Johtoryhmän tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Kunnan johtoryhmän tehtävänä on johtaa Kirkkonummen kuntaa ja sovittaa yhteen toimialojen tehtäviä eri häiriötilanteissa. Johtoryhmää laajennetaan kunnanjohtajan päätöksellä tarpeen mukaan muilla kunnan viranhaltijoilla, yhteistyöviranomaisilla tai muilla asiantuntijoilla (julkinen, yksityinen tai kolmas sektori). Kunnanjohtaja päättää tarpeen mukaan käynnistää tilanne- ja suunnittelukeskuksen sekä alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) erikseen määritellyn mukaisesti ja tilanteen edellyttämässä kokoonpanossa.

Toimialojen johtaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Toimialojen johdon tehtävänä on toimialansa tehtävien mahdollisimman sujuva järjestäminen eri häiriötilanteissa. Toimialajohtajan päätöksellä voidaan tarvittaessa muuttaa toimialan johtovastuita.

Kuva 5. Kirkkonummen kunnan valmiussuunnittelun ja varautumisen johtamisrakenne

3.2. Tehtävien priorisointi

Normaaliolojen häiriötilanteessa ja poikkeusoloissa on mahdollista joutua priorisoimaan kunnan tehtäviä keskittymällä lakisääteisiin tehtäviin ja siirtämällä lisäresursseja niiden suorittamiseen. Jokainen toimiala on priorisoinut toimintonsa niiden tärkeysasteen mukaan.

Toimialakohtainen priorisointi:

1. elintärkeät ja lakisääteiset tehtävät
2. muut lakisääteiset tehtävät
3. vapaaehtoinen palveluntuotanto

Yksikkökohtainen priorisointi:

1. välittömän palveluntuotannon turvaaminen
2. yksikön sisäiset tukitoiminnot

3.3. Kriisiviestintä ja tiedottaminen

Kriisiviestintä ja siihen liittyvä tiedottaminen on tehostettua viestintää poikkeuksellisessa tilanteessa. Kriisiviestinnässä noudatetaan Kirkkonummen kunnan häiriötilanne- ja kriisiviestintäohjetta, jonka päivittäminen on kunnan viestintäpäällikön vastuulla.

Kunnanjohtaja johtaa ja vastaa yhteistyössä kunnan viestintäpäällikön ja muun johdon kanssa normaaliolojen häiriötilanteiden tiedotusjärjestelyistä kuntalaisille, yhteistyöviranomaisiin ja tiedotusvälineisiin.

Kuntaliiton julkaiseman oppaan mukaan kriisiviestinnän tavoitteet ovat:

- varmistaa ihmisten turvallisuus,
- turvata organisaatioiden toimintaedellytykset,
- tiedottaa palvelujen järjestelyistä,
- varmistaa, että julkisuudessa on totuudenmukainen mielikuva tilanteesta,
- ennakoida mahdolliset kriisit ja valmistautua niihin hyvissä ajoin.

Varautumisen viestintäyhteyshenkilönä toimii kunnan viestintäpäällikkö. Viestinnän tehtävänä on yllä mainitun viestintäyhteistyön kehittäminen ja ylläpito häiriöttömässä tilanteessa.

3.4. Tilannekuvan kokoaminen ja välittäminen

Tilannekuvalla tarkoitetaan johdon ja heitä avustavien henkilöiden ymmärrystä tapahtuneista asioista, niihin vaikuttaneista olosuhteista, eri osapuolien tavoitteista ja tapahtumien mahdollisista kehitysvaihtoehdoista, joita tarvitaan päätösten tekemiseksi normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tilannekuvan muodostamisesta vastaa ensisijaisesti johtoryhmä. Tilannekuvan muodostamisen käytännöt vaihtelevat tilanteen mukaan (puhelin, sähköposti, tiedotteet, kuvat). Tilannekuvan välittämiseen käytetään pääasiassa jo normaaliolojen työskentelytapoja ja -välineitä. Tilannekuvaseuranta on dokumentoitava riittävällä tarkkuudella aikaan sitoen, jotta johtamisessa tehtyjen ratkaisujen perusteet on myöhemmin selvitettävissä ja arvioitavissa.

Tilannekuvaseuranta pitää käynnistää toimialoilla häiriötilanteessa mahdollisimman pian, koska usein häiriötilanteen vakavuus ja päätöksien merkittävyys tunnistetaan vasta myöhemmin. Kunnanjohtajan päätöksellä käynnistettävän erillisen suunnittelu- ja tilannekeskuksen sekä alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) tehtävänä on tuottaa asiantuntijatietoa johtoryhmälle/johtokeskukselle tilannekuvan rakentamiseen ja tilannetietoisuuden muodostamiseen päätöksenteon tueksi.

3.5. Valmiuden kohottaminen

Valmiutta tulee kohottaa etukäteen ja joustavasti mikäli normaaliolojen kehittämisestä häiriötilanteeksi saadaan ennakkotietoa. Muussa tapauksessa toimintavalmius nostetaan normaaliolojen häiriötilanteen aikana parhaalla mahdollisella tavalla. Poikkeusoloissa valmiuden kohottaminen voi edellyttää valmiuslain toimintavaltuuksien käyttöä.

Valmiuslain 4 §:n mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia lain tarkoituksen saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Lain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

Perusvalmius luodaan ja ylläpidetään normaalioloissa. Siihen kuuluu, että uhkien mukaiset valmiussuunnitelmat on laadittu, henkilöstö on varattu ja koulutettu, asianmukaiset toimitilat ovat olemassa sekä tarvittava materiaali ja välineet on hankittu.

Perusvalmiuteen kuuluvat mm.

- Valmiussuunnitelman laatiminen
- Omatoimisen suojelun suunnittelu ja organisoiminen
- Johtamispaikkojen ja väestönsuojien rakentaminen
- Johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien toteuttaminen
- Henkilöstön, ajoneuvojen, työkoneiden ja huonetilojen varaaminen
- Säteilyvalvontavälineiden hankinta
- Vesi-, energia- ja lämpöhuoltoon varautuminen
- Tiedotus ja koulutus
- Alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) käyttöönoton edellytysten ylläpito ja harjoittaminen

Tehostetussa valmiudessa kohotetaan valmiutta hallita uhkaava onnettomuus- tai vaaratilanne.

Tehostettuun valmiuteen kuuluvat mm.

- Suunnitelmien yksityiskohtainen tarkistaminen ja täydentäminen
- Johtamis- ja viestijärjestelmien varmistaminen
- Puuttuvan materiaalin hankkiminen
- Henkilöstön mitoitus ja koulutus
- Ohjeiden anto kuntalaisille ja henkilöstölle
- Alueelliset valmiuskeskukset (AVAK) käynnistetään tarpeen mukaisesti

Täysvalmiudessa otetaan käyttöön kaikki suunnitellut resurssit ja keskitetään ne häiriö- tai kriisitilanteen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Valmiuslakiin ja puolustustilakiin sisältyvät valmiuden kohottamistoimet edellyttävät käyttöönottovaiheessa valtioneuvoston asetusta ja ministeriöiden päätöksiä.

Valmiuslain toimivaltuuksien käyttöönotolla voi olla monenlaisia vaikutuksia kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin. Toimivaltuudet voivat vaikuttaa kunnan kannalta muun muassa:

- Velvoitteita supistavasti (esim. opetuksen keskeyttäminen)
- Kunnan hallinnon järjestämiseen
- Kunnan toimintaan, toimintaympäristöön ja toimintaedellytyksiin muutoin (esim. palkkasäännöstely ja palvelussuhteen ehdoista poikkeaminen, työvoiman ohjaus ja työvelvollisuus, valtion menojen maksatuksen siirtäminen, tavaroiden luovutusvelvollisuus ja palvelujen suorittamisvelvollisuus sotilaallisen puolustusvalmiuden kohottamiseksi ja ylläpitämiseksi jne.).

Puolustustilain 1 §:n mukaan voidaan saattaa voimaan puolustustila Suomeen kohdistuvan sodan aikana sekä siihen rinnastettavissa vakavasti yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa sisäisissä, väkivaltaisissa levottomuuksissa, joilla pyritään kumoamaan tai muuttamaan perustuslain mukainen valtiojärjestys. Puolustustilan aikana voi puolustustilain säännöksiä soveltamisella voi olla suuri merkitys kunnan toimintaan.

Täysvalmiuteen kuuluvat mm.

- Suunnitelmat tarkistetaan
- Organisaatio muokataan tilanteeseen sopivaksi
- Johtamispaikat, kalusto, suojelumateriaali, ajoneuvot, hälytys- ja viestivälineet, suunnitelmat ja tiedostot otetaan käyttöön ja niiden toiminta testataan
- Johtamispaikoilla on ympärivuorokautinen päivystys ja tilanteen mukaan toimitaan joko päivystysvalmiudessa tai työskentelyvalmiudessa
- Henkilöstön koulutuksia jatketaan
- Kunnan asukkaille annetaan toimintaohjeita ja järjestetään toimintaharjoituksia
- Alueelliset valmiuskeskukset (AVAK) käynnistetään tarpeen mukaisesti

3.6 Valmiustilanteiden purkaminen ja tilanteen normalisointi

Toimialakohtaisissa valmiussuunnitelmissa ja alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) liitteessä kuvataan, kuinka eri valmius- ja turvallisuustilanteiden jälkeen palautetaan toiminnot normaalioloja vastaavaksi.

3.7 Väestönsuojelu ja pelastustoiminta

Valtion ja hyvinvointialueiden vastuulla olevaa väestönsuojelua kutsutaan yleiseksi väestönsuojeluksi. Yleisenä väestönsuojeluna toteutettavista toimenpiteistä vastaa lähtökohtaisesti asianomainen viranomainen ja kukin hallinnonalan lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Sisäministeriö johtaa ja koordinoi väestönsuojelun kansallisia järjestelyitä. Pelastustoimen vastuulla on toimialaansa kuuluvat väestönsuojelutehtävät valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Pelastamiseen, raivaukseen, puhdistus- ja tiedustelutoimintaan liittyvät tehtävät kuuluvat Suomessa pelastustoimen vastuulle. Pelastustoimi myös johtaa omatoimista varautumista eli rakennusten omistajien vastuulla olevaa suojelutoimintaa, josta säädetään pelastusasetuksessa.

Väestönsuojeluun turvaudutaan sodan tai sodan uhkan aikana. Yleisiä väestönsuojia, joista viranomaiset vastaavat, on yleensä vain suurimmissa kaupungeissa. Länsi-Uudenmaan alueella ei ole yleisiä väestönsuojia, vaan kiinteistöissä olevat väestönsuojatilat on tarkoitettu niissä toimiville ja oleville henkilöille. Muista väestönsuojista vastaavat rakennusten omistajat ja haltijat. Maaseudulla ja omakotialueilla ei yleensä ole väestönsuojia, joten suojatoimista vastaavat asukkaat itse. Väestönsuojien rakentamisesta ja ylläpidosta säädetään pelastuslaissa. Lain mukaan väestönsuoja tulee rakentaa yli 1200 neliömetrin suuruiseen uudisrakennukseen (asuinrakennukset).

Väestönsuoja on ensisijaisesti tarkoitettu väestön suojaamiseen sotilaallisen hyökkäyksen aikana. Normaalioloissa väestönsuoja on yleensä harrastustilana, varastona tai jossain muussa käytössä. Suojaa tulee normaalioloissa käyttää siten, että sen rakenteet eivät vahingoitu ja suoja säilyy toimintakuntoisena. Lain mukaan suoja tulee voida ottaa käyttöön 72 tunnin sisällä viranomaisten käskystä.

3.8 Hätätyö

"Työnantaja saa teettää hätätyötä, jos ennalta arvaamaton tapahtuma on aiheuttanut keskeytyksen säännöllisessä toiminnassa tai vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen tai hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön vaarantumiseen. Hätätyötä saa teettää säännöllisen työajan lisäksi vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä ja enintään kahden viikon ajan." (työaikalaki 872/2019, [19 §](#)).

Hätätyö mahdollistaa henkilökunnan joustavan käytön normaaliolojen yllättävissä tai uhkaavissa normaaliolojen häiriötilanteissa, mikäli hätätyön tunnusmerkistö täyttyy. Hätätyötä tehtäessä työnantajan on viivytyksettä tehtävä työsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus hätätyön syystä, laajuudesta ja todennäköisestä kestosta. Työnantajan on varattava hätätyötä tekeviä työntekijöitä edustavalle luottamusmiehelle tilaisuus liittää ilmoitukseen lausuntonsa.

3.9 Viranomaisyhteistyö ja strategiset kumppanit

Kirkkonummen kunnan keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat mm. seuraavat tahot:

Viranomaiset

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
- Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
- Espoon seudun ympäristöterveys
- Puolustusvoimat
- Rajavartiolaitos
- Tulli
- Kirkkonummen seurakunnat

Yksityinen sektori

- Apteekit
- Huoltoasemat
- Pankit
- Paikalliset yritykset ja urakoitsijat
- Posti
- Tiedotusvälineet
- Tietoliikenneoperaattorit
- Vähittäiskaupat: kuten S-ryhmä, K-ryhmä

Kolmas sektori, esimerkiksi seuraavien yhteisöjen kanssa

- Martat
- Metsästysseura
- Meripelastus
- Partiolaiset
- Radioamatöörit
- Reserviläisjärjestöt
- Kirkkonummen seurakunnat
- SPR

- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (SPR:n koordinoima Vapaaehtoinen pelastuspalvelu koostuu useista yhteistyöjärjestöistä ja organisaatioista, ja sen vapaaehtoisverkoston kautta saa tukea etsinnöissä, evakuoinneissa ja henkisessä tuessa)
- WWF

Yhteistyömuotoina kumppaneiden kanssa ovat mm. yhteistoimintasopimukset ja –muistiot ja muut suunnitelmat sekä jatkuva yhteistyö. Kunta on muodostanut yhdessä alueen järjestöjen ja AVAK-koulutettujen vapaaehtoisten kanssa alueellisen valmiuskeskus (AVAK) toimintamallin.

Toimialakohtaisissa suunnitelmissa käsitellään omaan toimintaan liittyvät keskeisimmät yhteistyötahot (esim. vesihuollossa vesiosuuskunnat).

3.10 Evakuoinnit

Evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä pois vaaran uhkaamalta alueelta, väestön vastaanottamista ja sijoittamista turvalliselle alueelle sekä väestön elinedellytysten ja yhteiskunnan tärkeiden toimintojen turvaamista evakuointitilanteessa. Evakuoinnin toimeenpanosta pelastustoiminnan yhteydessä päättää pelastusviranomainen. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos laatii ja ylläpitää evakuointisuunnitelmaa yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Kirkkonummen kunta vastaa virastojen ja laitosten kohde-evakuointien suunnitelmista (pelastussuunnitelmat) kohteissa, joissa kunta on toiminnanjärjestäjä.

Lisäksi Kirkkonummen kunta huolehtii tiedottamisesta ja muista sille soveltuvista tehtävistä siten, kuten niistä on yhteistyössä pelastusviranomaisten, poliisin tai muun mahdollisesti johtovastuussa olevan viranomaisen kanssa sovittu.

3.11 Alueellinen valmiuskeskustoiminta (AVAK)

Kirkkonummen kunta on ottanut käyttöön alueellisen valmiuskeskustoiminnan (AVAK) yhtenä osana kunnan varautumista ja ennakointia. Alueelliset valmiuskeskukset (AVAK) toteuttavat viranomaisjohdossa niille työjärjestyksellä annettuja tehtäviä siinä määritellyin valtuuksin normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tehtäviä tarkennetaan tarvittaessa lisämääräyksin ja toimintaohjein. Kirkkonummen kunnan alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) toiminnassa käytetään erillisen kuvauksen mukaista toimintaohjetta.

Alueellinen valmiuskeskus (AVAK) muodostaa operatiivisen rajapinnan sitoutuneisiin vapaaehtoistoimijoihin normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Alueellinen valmiuskeskus (AVAK) toimii vuorovaikutuksessa kunnan johtoryhmän antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti, jolloin tilannekuvan muodostaminen tapahtuu reaaliaikaisesti ja paikallisesti tuotetusta tiedosta. Vapaaehtoistoimijoille osallistuminen alueelliseen valmiuskeskukseen (AVAK) mahdollistaa uuden säännönmukaisen ja vuorovaikutteisen toimintarajapinnan kunnan kanssa. Toimijat solmivat kunnan kanssa kirjallisen ja määräaikaisten sitoumuksen toiminnasta alueellisessa valmiuskeskuksessa.

Seuraavana on lueteltu esimerkkitalanteita, jolloin alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) perustaminen voi olla ajankohtaista:

- pitkäkestoiset ja laajat sähkökatkokset
- pitkäkestoiset sekä laajat katkokset tietoliikenne- ja puhelinyhteyksissä
- häiriöt talousveden jakelussa
- suuret kunnan perusinfraan liittyvät häiriöt
- suuret maasto- ja tulipalot
- suuronnettomuudet
- (pan)epidemiat
- luonnonkatastrofit

Alla on lueteltu alueellisten valmiuskeskusten (AVAK) eri tilanteisiin liittyviä esimerkkitehtäviä:

- Kuntalaisten ohjaus ja neuvonta häiriötilanteissa
 - kuntalaisilla oltava tieto, mistä saa tietoa ja mahdollista apua häiriötilanteissa
- Toimii viestinnän tukena, esim. toimittaa viestejä alueeltaan kuntalaisille
- Tilapäinen vedenjakelupiste vedenjakelun häiriötilanteessa yhteistyössä Kirkkonummen vesilaitoksen kanssa
 - tiedotus alueen vedenjakelun tilanteesta
- Pitkäkestoisissa sähkökatkotilanteissa matkapuhelimien yms. latauspiste (varavoiman varmistaminen)
 - tiedotus alueen sähköjakelun tilanteesta
- Evakuointi- ja kokoontumispiste suuremmissa onnettomuustilanteissa (hyvinvointialueen perusterveydenhuollon vastuulla), loukkaantuneiden hoito ensisijaisesti perusterveydenhoidossa.
- Tilapäismajoitus häiriötilanteissa, mahdollinen tilapäismajoitus kunnan alueelliselle valmiuskeskukselle osoittamiin tiloihin.

3.12 Kuntalaisten omatoiminen varautuminen

Kirkkonummen kunta suosittelee jokaisen kuntalaisen omatoimista varautumista mahdollisiin häiriötilanteisiin. Kodeissa tulisi varautua pärjäämään itsenäisesti ainakin kolme vuorokautta eli 72 tuntia häiriötilanteen sattuessa. Olisi hyvä, jos kotoa löytyisi vähintään kolmeksi vuorokauksi ruokaa, vettä, jonkin verran käteistä ja lääkkeitä. Olisi myös tärkeää tuntee varautumisen perusteet eli tietää esimerkiksi, mistä saa oikeaa tietoa häiriötilanteesta ja miten pärjätä kylmenevässä asunnossa. Kotiin kannattaa hankkia radio, joka toimii myös ilman verkkovirtaa sekä varavirtalähde esimerkiksi puhelimen lataamiseen. Varautumiseen ja turvallisuuteen liittyviä koulutuksia on myös tarjolla runsaasti.

Sisäministeriö julkaisi vuonna 2024 koko väestölle suunnatun Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautuminen -oppaan, jossa on koottuna laajasti ohjeita erilaisiin poikkeuksellisiin tilanteisiin varautumisesta ja niiden aikana toimimisesta. Opas julkaistiin vain sähköisessä muodossa, mutta alla mainitun oppaan sivuston kautta siitä voi tulostaa paperisia versioita.

Kotitalouksien varautumisen merkitys on suuri apu yhteiskunnalle ja ennen kaikkea ihmiselle itselleen. Siksi jokaisen kannattaa varautua häiriötilanteisiin. Lisää tietoa kotien varautumisesta saa esimerkiksi www.72tuntia.fi ja <https://www.spek.fi/turvallisuus/varautuminen-kotona/>.

Sisäministeriön laatiman Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautuminen -oppaan osoite:
<https://www.suomi.fi/oppaat/varautuminen>

4 VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Poikkeustilanteita ovat valmiuslaissa ja puolustustilalaissa erikseen säädetyt tilanteet. Näitä ovat Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys, hyökkäyksen uhka, suuronnettomuus, sodan uhka, väestön toimeentulon tai yhteiskunnan toimivuuden vaarantuminen tai erityisen vakava onnettomuus. Poikkeusoloissa normaalit toimivaltuudet eivät riitä ja valmiuslain käyttöönoton myötä on mahdollista saada käyttöönotetuksi tarpeelliset toimivaltuudet tilanteen hallitsemiseksi. Valtioneuvosto päättää toimivaltuuksien laajentamisesta ja kunta noudattaa näissä tilanteissa annettuja ohjeita.

Poikkeusoloissa toiminta käynnistetään samojen periaatteiden mukaisesti kuten normaaliajan häiriötilanteissakin huomioiden poikkeusolojen aiheuttamat lainsäädäntömuutokset ([valmiuslaki](#) ja [puolustustilalaki](#)) sekä niihin liittyvät valtiohallinnon päätökset. Valmiuslaissa on kunnan hallinnosta poikkeusoloissa. Kunnan päätöksenteko saattaa poikkeusoloissa edellyttää erityisjärjestelyjä. Valmiuslain § 108 oikeuttaa erityisjärjestelyt kunnan hallintoon.

4.1 Kunnan johtokeskus

Kirkkonummen kunnan toimintaa johdetaan normaalioloissa toimipisteissä niin pitkään kuin se on mahdollista ja turvallista. Kunnalla ei ole velvoitetta ylläpitää johtokeskusta. Suojatiloissa olevan johtokeskuksen rakentamispäätös pohjautuu valmiuslain varautumisvelvoitteen puitteissa tehtävään kunnan arvioon uhkista ja siitä, edellyttääkö tehtävien hoitaminen suojatiloissa olevaa johtokeskusta.

Poikkeusolojen johtokeskus varustetaan siten, että se voidaan ottaa käyttöön perusosiltaan välittömästi ja kokonaisuudessaan 72 tunnin kuluessa. Johtokeskuksen tilojen on mahdollistettava pitkäaikainen työskentely.

Kunnan johtokeskuksen tehtävänä poikkeusoloissa on erityisesti:

- Yleistilanteen johtaminen
- Yhteydenpito muihin johtoportaisiin sekä yhteistoimintaviranomaisiin (keskeisenä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue)
- Tarvittavan tilannekuvan ylläpitäminen
- Omatoimisen suojelun johtaminen
- Tiedottaminen ja muu kuntalaisten ohjaaminen

Viestinnän peruslinjaus häiriötilanteissa on, että toimivaltainen johtovastuussa oleva viranomainen vastaa myös tilanteeseen liittyvästä viestinnästä. Muut mahdollisesti toimintaan osallistuvat puolestaan vastaavat omaan toimintaansa liittyvästä viestinnästä. Laajoissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, jotka vaikuttavat kunnan palvelutuotantoon tai muutoin kunnan eri toimialojen toimintaan, keskitetään kunnan viestinnän johtaminen kunnan johtoryhmälle.

4.2 Varaukset ja työvoiman käyttö

Kirkkonummen kunta esittää noin kahden vuoden välein Puolustusvoimille listan sellaisista henkilöistä, joita kunta tarvitsee poikkeusolojen aikana oman organisaationsa palvelukseen. Puolustusvoimat voi myöntää listan henkilöille vapautuksen aseellisesta palveluksesta mahdollisessa kriisitilanteessa. Myönteisen päätöksen jälkeen nämä henkilöt ovat kunnan käytössä myös kriisiajan poikkeusoloissa. Kunnan tehtäviin varatuille henkilöille ilmoitetaan kunnan tekemästä varauksesta, kun varaus on Puolustusvoimien taholta varmistettu.

Poikkeusolojen lainsäädäntö mahdollistaa lisäksi työvoiman laajemman hankkimisen työkykyisen väestön keskuudesta. Toimialat suunnittelevat etukäteen ulkopuolisen työvoiman mahdollisen tarpeen.

4.3 Päivittäistavarahuolto

Poikkeusoloja varten valmistaudutaan perustamaan päivittäistavarahuolto-organisaatio yhteistyössä valtakunnallisesti johtovastuussa olevan viranomaisen kanssa. Organisaation tehtäviin kuuluu kulutukseen liittyvä ohjaus, valistus ja neuvonta, sääntelystä ja säännöstelystä annettujen määräysten valvonta, tarvittaessa ostokorttien jakelun järjestäminen sekä säännöstelyn alaisten tavaroiden tuotannon ja jakelun valvonta.

Organisaatio muodostetaan kunnan osalta lähtökohtaisesti ruokahuollon henkilöstöstä.

4.4 Valmiusmateriaali

Valmiusmateriaali koostuu niistä laitteista ja välineistä, joilla valmiusorganisaation eri muodostelmat varustetaan poikkeusolojen varalle. Pääasiallisesti on pyrittävä käyttämään hyödyksi päivittäisessä käytössä olevaa materiaalia ilman suuria valmiusvarastoja.

Päivittäiseen käyttöön soveltumaton, mutta normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa välttämätön materiaali hankitaan ja varastoidaan normaaliaikana. Toimialat vastaavat oman valmiusvarastonsa hankinnasta ja ylläpitämisestä sekä huomioivat tämän budjetoinnissaan.

5 TOIMIALOJEN VALMIUSSUUNNITTELU

Tässä kappaleessa määritetään ne tehtävät, joihin toimialojen täytyy suunnitella toimintaansa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Oman toimintansa varmistamiseksi normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa Kirkkonummen kunta varautuu perustamaan erikseen määrättäviä toimintoja, joiden tehtävät ja mitoitus suunnitellaan yhdessä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen tai muun vastuuviranomaisen kanssa. Tarkemmat kokoonpanot ja tehtävät määritellään toimialasuunnitelmissa tai ne sovitaan tilannekohtaisen tarpeen mukaisesti.

5.1 Ostopalvelut ja palveluiden saatavuuden varmistaminen

Toimintavarmuutta on kehitetty lisäämällä kunnan hankintaohjeisiin kohta, jonka mukaan uusissa hankinta- tai yhteistyösopimuksissa edellytetään toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten ([SOPIVA](#) lausekkeet) noudattamista kaikilta verkostoon kuuluvilta sopimuskumppaneilta alihankintayritykset mukaan luettuna.

Mallisopimuslausekkeiden on tarkoitus helpottaa suositusten käyttöönottoa sopimuksissa. Toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevat suositukset otetaan varsinaisen sopimuksen liitteeksi. Palvelusopimusten sitovuus ja haluttu palvelutaso eri turvallisuustilanteissa on määritettävä hankintavaiheessa.

5.2 Yhteiset palvelut

Yhteisten palveluiden toimiala suunnittelee normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten toimintansa seuraavien toimintojen osalta:

- Varautuminen keskeisiin uhkakuviin
- Tehtävien priorisointi
- Kunnan johtaminen ja hallinto
- Taloushallinnon johtaminen
- Henkilöstöhallinnon johtaminen
- Viestintä ja tiedottaminen
- Johtamis- ja tietoliikennejärjestelyjen johtaminen
- Väestönsuojeluorganisaatio
- Lisätyövoiman käyttö

5.3 Sivistyksen toimiala

Sivistyksen toimiala suunnittelee normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten toimintansa seuraavien toimintojen osalta:

- Varautuminen keskeisiin uhkakuviiin
- Tehtävien priorisointi
- Kasvatus- ja opetus
- Vapaa-aika
- Varhaiskasvatus
- Yleishuolto
- Väestönsuojeluorganisaatio
- Lisätyövoiman käyttö

5.4 Kuntakehityksen toimiala

Kuntakehityksen toimiala suunnittelee normaaliajan häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten toimintansa seuraavien toimintojen osalta:

- Varautuminen keskeisiin uhkakuviiin
- Tehtävien priorisointi ja tiedottaminen
- Raivaus-, rakentamis- ja kunnossapito
- Auraspalvelut
- Ruokapalveluiden johtaminen
- Siivouspalvelut
- Ympäristönsuojelu
- Vesihuolto
- Sähkön saannin turvaaminen
- Päivittäistavarahuollon suunnitelman ylläpito
- Väestönsuojeluorganisaatio
- Työvoimapalvelut (työllisyysalue: Kirkkonummi, Siuntio, Vihti)
- Lisätyövoiman käyttö

6 LIITTEET

6.1 Yleiset liitteet

Alueellisen valmiuskeskuksen (AVAK) toimintamalli

6.2 Toimialojen valmiussuunnitelmat liitteineen

Kuntakehitys

Sivistys

Yhteiset palvelut

